

HOMONADLAR SAVAŞI

Mustafa Arslan*

ÖZET

Homonadlar Suğla Gölü'nün güney ve doğusunda yaşam sürmüş, geçimini yağmacılıkla sürdürme yolunu seçmiş, barbar bir kavimdir. Bu topluluk çevrede yaşayan barışçı kavimleri baskı altında tutmakta ve onların mallarını yağmalamaktaydı. Roma, Anadolu'daki siyasetini, desteklediği krallar yardımı ile sürdürmekteydi. Galatya Kralı olarak atadığı Amyntas'ın Homonadlar tarafından öldürülmesi, onun korsanlığa karşı radikal kararlar almasına sebep olmuştur. Bunu için ilk önce problemlili bölge içinde ve çevresinde koloniler kurmuştur. Burada kurduğu kolonilere yerleştirdiği veteranlara ek olarak bölge dışından lejyonlar da getirerek Homonadlara savaş açılmıştır. Savaşı kazanan Augustus, koloniler arasındaki iletişimi sağlamak ve askerlerini daha iyi sevk etmek için bir yol ağı da inşa etmiştir. Bu yol sayesinde Roma'nın bölgedeki hakimiyeti pekişmiştir.

Anahtar Kelimeler: Korsanlık, Via Sebaste Yolu, Roma Kolonileri.

HOMONADENSIAN WAR

ABSTRACT

Homonadeis were a community that had chosen brigandage and piracy for a living. They lived on the top of mountains situated in the south and east of Lake Sugla. These brigands and pirates were a serious danger for the native settlements of surrounding lands. Rome had conducted its own policy by supporting client kings. Rome took radical precautions against pirates and brigands after Amyntas the Galatian King had been murdered by these people. As a result of this event Rome planted some colonies in and around this area. Veterans were given land in these new colonies and then in addition to these soldiers, legions were transferred into the area to conduct a war against the Homonadeis. After winning the war, Via Sebaste road system was built to police the trade and communication routes in the area by Augustus. By the help of this road system, Rome controlled the area better.

Key Words: Piracy, Via Sebaste Road, Roman Colonies.

---

* Okutman Dr., Selçuk Üniversitesi, Beyşehir Ali Akkanat Meslek Yüksekokulu

GİRİŞ

Suğla Gölü'nün çevresi tarihte önemli olaylara vesile olmuş Homonadların da yaşadığı bir yerdir. Homonadların yaşadıkları bölge günümüze kadar bilim insanlarını meşgul etmiş, bu yer hakkında da bir çok lokalizasyon çalışmaları yapılmıştır. Antik kaynaklardan ve çağdaş bilim insanlarının çalışmalarından bu bölgenin sınırlarını ortaya çıkarmaya çalışacağız.

Plinius, bölge hakkında bilgi verirken Homonadların, Homona adındaki şehirlerinden ve vadilere gizlenmiş daha başka 44 kalesinden bahsetmektedir (Plinius, N.H; V, 27). Plinius'un bu tanımından Homonadların topraklarını daha dağlık bir alanda aramamız gerektiği sonucunu çıkarabiliriz. Bahsettiği toplam 45 kale ise Homonadların bölgede ne kadar güçlü bir halk olduğunun göstergesidir. Zaten Suğla Gölü'nün sadece Kuzeybatısı Yalvaç-Beyşehir-Suğla Oluğu'nun bir parçası olduğu için düzlüktür. Güneyi Yalınhüyük, Ahırlı ve Bozkır ilçelerini kapsayan nispeten dağlık bir alandır ve bu engebeli coğrafya bu ilçeleri ve bunlara bağlı yerleşim yerlerini birbirine bağlayan bir yol ağına sahiptir.

Strabon İsaüralıların ve Homonadların Kilikia Trakheia'ya sınırdış olduklarından ve bu ulusların Toros Dağları'nın kuzeyinde yaşamlarını sürdürdüklerinden bahsetmekte, hatta Homonadlar ve Kilikia Trakheia halkının aynı olduğunu bile söylemektedir (Strabon, XIV 5,1). Ancak Strabon'un Amyntas'ın öldürülmesi hadisesini anlatırken bir yerde onun Kilikalılar tarafından (Strabon, XII 6,3) bir diğer yerde de Homonadlar tarafından (Strabon XII 6,5) öldürüldüğünden bahseder. Bu anlatımlar biraz karmaşık olsa da Homonadların bölgesinin bir yerde Kilikia ile kesiştiğini düşünebiliriz. Strabon'a göre Homonadların Pisidialılar ile de ortak bir sınırları vardır (Strabon XIV 5,24).

Ramsay'e göre Vasada Homonadların sınırları içinde bulunmamaktaydı ve Karalis Gölü ile Trogitis Gölü arasındaki vadi bu kavmin etki alanı dışında kalmaktaydı (Ramsay, 1917; 252, 263). Homonadların güney sınırları ise Selge ile komşu olan Katenne'ye kadar uzanmaktadır (Strabon XII 7,1).

Homonadlar Pamphylia ve Lykaonia psikoposluk listelerinde bahsedildiği için (Ramsay, 1960; 370) yaşadıkları alan Strabon'un aktardığı daha sonraki verilerle de uyumaktadır. Ramsay, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası adlı eserinde Homonadlara ait herhangi bir sikkenin o ana kadar bulunamayışını bu halkın küçük topluluklar halinde ve dağınık olarak yaşadıklarına bağlamaktadır (Ramsay, 1960; 370).

Bu bilgilere göre Homonadlar Suğla Gölü'nün üç tarafına hakim ve dağlık alanlarda yaşayan bir halktır (Ramsay, 1902; 269). Bu halk aynı zamanda bölgelerinde bulunan verimli bir ovayı işlemekte ve buraya hâkim tepelerde ve mağaralarda yaşamaktaydı (Strabon, XII 6,5). Strabon'nun yukarıda anlattığı

yeri, Jüthner Beyşehir'in güneyinde yer alan Gembos Ovası olarak düşünmüştür (Broughton, 1933; 137). Bölgede 1902 yılında araştırma yapan Avusturya ekibi de ön raporunda Homanadların yaşadığı yer olarak Gembos Ovası'nı işaret etmişlerdir (Calder, 1910; 76). Aslında Homanadları mağaralarda ve dağların yüksek tepelerinde yaşayıp verimli bir ovayı işleyen bir halk olarak kabul ettiğimizde Ramsay, Jüthner ve Avusturya ekibinin tespitlerinin antik kaynaklarda anlatılanlar ile örtüştüğünü görebiliriz. Bu bölgeler mağara oluşumu yönünden de oldukça zengindir. Konya genelinde tespit edilmiş mağara sayısı 184 adettir. Bunlardan 160 tanesi Seydişehir (46 adet), Derebucak (45 adet), Beyşehir (39 adet), Bozkır ve Hadim (15 er adet) ilçelerinde bulunmaktadır (Nazik, 2005; 53). Rakamlardan da anlaşılacağı gibi mağaralarda yaşamlarını sürdüren ve 45 adet kaleyi kontrol altına alabilecek kadar nüfusa sahip bir topluluk için çalışma alanımızın ne kadar elverişli olduğunu görebiliriz. Ancak Homanadların yaşadığı bölge olarak Gembos Ovasını gösteren herhangi bir belge şu ana kadar ortaya çıkmamıştır.

1. ROMA KOLONİLERİ VE HOMONADLAR SAVAŞI

Augustus, Aktium Savaşı'ndan sonra sadece kendi veteranlarını değil aynı zamanda da artık kendi askerleri diyebileceğimiz Antonius ve Lepidus'un askerlerini de kendi ülkesi içinde uygun yerlere yerleştirme çabası içine girmiştir. Bu askerlerin yerleştirilmesi için Asia'da koloniler kurulmuştur. Bunlardan başlıcaları; Antiokheia, Parlais, Kremna, Olbasa, Komama ve Lystra'dır (Mitchell, 1995; 90).

Augustus, Amyntas'ın öldürülmesinden sonra onun topraklarının mirasçısı olarak bölgeye yerleşme çabası içine girer ve onun öcünü almayı kendine dini bir görev olarak kabul eder (Ramsay, 1917; 235).

Pisidia ve Isaura bölgesi şimdiye kadar her hangi bir otoriteye tam olarak boyun eğmemiştir. Zaman zaman yenilgiler olsa da ilerleyen yıllarda durumunu düzeltmiş ve eski günlerine dönmüştür. Augustus böyle problemlili bir bölgeyi ancak kültürel olarak asimile ederek kazanmayı düşünmüş olmalıdır. Bunun için bölgede daha önceden kurulmuş olan Antiokheia çok uygun bir konumdaydı. Antiokheia pozisyonu gereği Limnai ve Karalis göllerinin etrafındaki arazileri kontrol altına alabilecek stratejik bir yerdeydi. Ayrıca Antiokheia problemlili bölgelerden de yeteri kadar uzakta olduğundan (Mitchell, 1995; 73) askeri hareketliliği ve ikmalili problemlisiz bir biçimde yönetebilecekti. Roma aldığı bu stratejik karar ile Pisidia'nın en kuzeyine yerleşmiş ve sırtını güvenli bir bölge olarak kabul ettiğimiz Phrygia'ya dayamıştır. Bu yerleşimde koloni kurulmasının muhtemel amaçlarından birisi de göller etrafında yer alan verimli arazilerin dağ kabilelerinin saldırılarına maruz kalmasına engel olmak olabilir (Broughton, 1933; 138). Augustus bu amaca ulaşmak için Antiokheia

kolonisine veteranlarını yerleştirmiştir. Bunlardan bazıları V. Gallica lejyonu askerleridir (Syme, 1933; 18-19). Bu veteranlar yerleştikleri bölgeye Roma kültürünü de beraberlerinde getirecekler ve yaşam tarzlarını, düşünce biçimlerini koloniye yerleştireceklerdi. Drew-Bear, buraya yerleşen kolonist askerlerin iç ve kuzey İtalya'nın fakir halkları arasından çıktığını ve daha iyi bir yaşam aradıkları için bu mesleği seçtiklerini bildirmektedir (Drew-Bear, 1997; 76). Kendi vatanlarında fakir bir hayat yaşayan insanlara, verimli ve güzel bir ülkede üst sınıf olma fırsatının verilmesi, iki ülke arasındaki medeniyet farkını da göstermektedir.

Veteranlar koloniye gelmeden önce Antiokheia'da M.Ö 189-40 arasında şehir yönetiminde dini ailelerin yönetimi söz konusudur. Ancak Amyntas Men Tapınağı arazilerini yağmalayarak bunlara el koymuştur. Onun ölümüyle de bu araziler tüm bölge gibi Augustus'a geçmiştir (Broughton, 1934; 220), (Ramsay, 1916; 85). Bu ailelerin Antiokheia'da çok uzun süre hayatlarını sürdürmelerini Ramsay koloninin elverişli açık hava yaşantısına ve sıtma tehlikesinin olmamasına bağlamaktadır (Ramsay, 1924; 174).

Antiokheia'da kurulan Roma garnizon kentinin adı "Colonia Caesarea" olarak belirlenmiş ve bu adı Claudius dönemine kadar kullanmıştır (Ramsay, 1916; 100). Antiokheia'da yerleşen veteranlar koloninin kültürel dönüşümüne katkıda sağlamanın yanında buradaki güvenlik işleriyle de ilgilenmekteydiler. Ramsay, Phrygia, Lykaonia ve güney Galatia'da yaşayan toplumların Grek-Anadolu tarzı bir yaşam sürdürdüğünden ve bunların yaşadıkları şehirlerin yarı Helenistik bir yapı içinde olduklarından bahseder. Bu şehirlerin yarı Helenistik yaşantıları, kabile yaşamının sonucu olarak ortaya çıkan olumsuzlukları ortadan kaldırma hususunda Roma'nın desteklediği bir yaşam tarzı olmuştur. Roma da bunu Asia'yı asimile etmekte kullanmıştır (Ramsay, 1922; 149). Roma'nın Galat toplumlarını asimile etmede uyguladığı yöntem bölgemiz için de geçerli olabilir. Calder de, Apollonia, Antiokheia, Neapolis, Pappa ve Mithia'yı Galatic Phrygia şehirleri olarak saymaktadır (Calder, 1912; 83). Bu şehirlerdeki kültür birikimi bunların asimilasyonlarını hızlandırmaya yetmektedir.

Antiokheia ve Suğla Gölü arasında yaşayan diğer toplumlar tam şehir düzeyine gelememiş yerlerde kabileler halinde yaşamaktaydılar. Galatic Phrygia şehirlerindeki kültürel değişim şüphesiz komşu toplumları da etkileyecekti. Ancak belki de sayılarının az olmasından, Antiokheia'da yaşamaya başlayan veteranların güvenlik anlayışları saldırı odaklı olmayıp, koloniyi Homonad saldırılarından koruma şeklindedir (Ramsay, 1924; 172). Eğer Ramsay'ın aktardıklarına bakarsak, Homonadlar oldukça uzun bir yol kat ederek Antiokheia'a kadar ulaşmaktaydılar. Antiokheia'nın hemen doğusunda yer alan Karakuyu Tepesi'nde bulunan Men Tapınağı'nın (Calder, 1912; 78). mülklerinin Limnai gölünün kuzeyinden Karalis Gölü'nün doğu kıyılarına dek uzandığını bilmekteyiz (Ramsay, 1905; 418). Bu bilgiler ışığında veteranların alan savunması mı yoksa şehir savunması mı yaptıkları sorusu ortaya

çıkılmaktadır. Kanaatimize göre veteranlar bu bölgede devriye görevi icra ederek caydırıcı bir güç olarak bulunmaktaydı. Zaten Homonadların, Karalis Gölü'nün doğu ve kuzey kıyıları gibi düz bir arazide, savaş deneyimi olan veteranlara karşı bir şansları olamazdı. Vur-kaç ve pusuya düşürerek saldırma taktikleri olduğunu düşündüğümüz dağ kabileleri hiçbir zaman meydan savaşına girememiş olmalıdır. Meydan savaşı için hem çok fazla askere hem de iyi bir eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Bu şartlar altında saldırılar küçük gruplar halinde hareket eden düzensiz dağ kabileleri tarafından yapılmaktaydı.

Yukarıda bahsettiğimiz Limnai Gölü ve Karalis Gölü etrafındaki arazileri yağmalayan grupların bir kısmı Karalis Gölü'nün batısında yer alan Dedegül ve Anamas Dağları'nı kendilerine yurt edinmiş olabilirler. Kurucuova beldesinde bulunan eski yerleşim yerlerinin yoğunluğu bu bölgede önemli miktarda insanın yaşadığına bir delildir. Bu bölgenin stratejik konumu ise burayı çok kolay savunulabilir yapmaktadır. Karalis Gölü, Yalvaç-Beyşehir-Suğla Oluğu ile bu bölge arasında doğal bir engel oluşturmaktadır. Karalis Gölü'nün sarp batı kıyıları da buraya gölden bir saldırıyı neredeyse imkânsız kılmaktadır. Karalis Gölü'nün batı kıyılarında çıkarma yapmaya elverişli sınırlı sayıda düzlük bulunmasına rağmen bunlar çok küçüktür ve buraya çıkan askeri birlikler çok kolay püskürtülebilir. Günümüzde kıyıda giden Kurucuova-Neapolis (Şarkikaraağaç-Kıyakede) yolu Cumhuriyet Döneminde açılmıştır. Daha eskiden Neapolis'e giden yolun Yenişarbademli-Gedikli arasında kalan 15 kilometresi Karalis Gölü kıyısından değil dağların arasından geçmekteydi. Bunların yanı sıra Gelendost-Sarıdris ile Gedikli arasında yer alan eski göç yolunun varlığı, Karalis Gölü'nün batı kıyısı toplumları ile Ouramma toplumları arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu bölgede yapılacak epigrafik çalışmalar Karalis Gölü'nün batısında kalan yerler hakkında daha yeterli bilgiler sunacaktır.

Augustus, Publius Sulpicius Quirinus'u (Tacitus, Annals; III 48). Suriye valisi olarak görevlendirip Homonad Savaşı'na bu şekilde başlamıştır. Ramsay, M.Ö 12-6 tarihleri arasında, savaşın planlanması, icra edilmesi ve bitirilmesi olarak kabul etmektedir (Ramsay, 1917; 239). Ancak Mitchell Homonad savaşının M.Ö 6 – M.S 4 yılları arasında yapılmış olduğu görüşündedir (Mitchell, 1995; 77). Bu savaş için Galatların başkenti Ancyra kadar önemli olduğu düşünülen Antiokheia merkez üs olarak seçilmiştir (Robinson, 1924; 436). Asker kökenli olarak sadece veteranların yaşadığı Antiokheia, Homonad savaşı için yeterli sayı ve donanımına sahip birlikleri barındırmamaktaydı. Bu operasyon için savaşçı birliklere ihtiyaç duyulmuştur. Operasyona en uygun birlikler olan Lejyonlar, veteranlara ek olarak Antiokheia'ya kaydırılmışlardır (Mitchell, 1976; 298). V. Gallica lejyonunun veteranlarına ilaveten en uygun birlik olarak Suriye'den VII. Lejyon da bu savaş için bölgeye sevk edilmiştir (Mitchell, 1976; 307), (Ramsay, 1917; 230- 242), (Syme, 1933; 24). Roma'nın Pisidia'da uygulamaya koyduğu savaş planı Bruoughton'a göre Pisidia'dan

Kappadokia'ya kadar olan unsurların saf dışı bırakılmasını amaçlayan daha büyük bir alanı kapsamaktaydı. Ancak tarihi kaynaklar burada yaşayan en zorlu kavim olan Homonadlardan bahsetmektedir (Broughton, 1933; 144). Ramsay'e göre Homonad Savaşı'na Roma Antiokheia'dan başlamış, Trogitis Vadisi'ni işgal etmiştir. Antiokheia'dan başlayan hareket Misthia üzerinden Trogitis'e yönelmiş, Homonadlar ise bu vadede bir çarpışmaya girmekten kaçınmışlardır. Homonadları bu vadede çarpışmaktan uzak tutan etken buranın bir ordunun manevra yapabilecek kadar geniş olmasıdır. Savaş Homonad merkezlerini kuşatma altına alarak onları teslim olmaya zorlamakla kazanılmıştır. Homonadların eli silah tutan bütün erkekleri öldürülmüş, 4000 tutsak erkek komşu şehirlere yerleştirilmiştir (Ramsay, 1917; 256-258). Bu başarı o kadar önemli bulunmuş olmalı ki Antiokheia'da bulunan "Pisidialı Tutsak" kabartması Augustus'un karalardaki zaferlerini betimlemek için kullanılmıştır (Ramsay, 1924; 439). Savaş sona erdikten sonra Homonadların ülkesi en az iki bölgeye ayrılmıştır. Bunlardan Homonada, Trogitis Gölü'nün doğu kıyısında kalırken, Dalisandos ise gölün kuzeybatısında yer almıştır (Ramsay, 1917; 262).

2. VIA SEBASTE YOLU

Homonadları kuşatma harekâtıyla teslim alan Roma, lehine dönen durumunu korumak için bölgede kurduğu kolonilerinin daha işlevsel bir hale gelip fonksiyonlarını ilerleyen zamanlarda da devam ettirmeleri için yeni bir projeyi ortaya koymuştur. Bu proje, kolonilerin birbirleriyle daha iyi iletişim kurmalarına ve Homonadlar bölgesini çepeçevre sarmalarına yarayacak bir yol projesidir. Bu yol ağı sayesinde problemlerli bölgelere birlik ve malzeme sevkiyatı gayet hızlı yapılabilecekti. Aslında Helenistik Dönem'de Pisidia bölgesinde yer alan şehirlerin haberleşmeleri bir bakıma patika yollar sayesinde yapılabilmekteydi (Mitchell, 1995; 70). Ancak bu yollar, askeri amaçlar için kurulmuş olan kolonilerin ihtiyaçlarını karşılamaktan oldukça uzak olduklarından, Roma bölgede Amyntas'ın öldürülmesi ile aleyhine olan durumu kontrol altına almak için bu eski yol sistemi ile yetinmemiştir. Çünkü düzenli ve tam donanımlı askeri birlikleri seri ve güvenli bir biçimde geçirmek mevcut olan yollardan ziyade ancak daha geniş ve kullanışlı yollar ile mümkün olabilirdi.

M.Ö 6 yılında savaşın bitmesi ile Roma, burada bir yol yapım çalışmasına Cornutus Arruntius Aquila nezaretinde hemen başlamıştır (Robinson, 1924; 436), (Cronin, 1902; 109), (Levick, 1965; 54). Ancak bu yolların yapımı sadece Lejyon askerlerinin çalışmasıyla yapılabilecek projeler olmayıp (Mitchell, 1995; 126) muhtemelen yerel halkın emeğinden de yararlanılmıştır. Taş döşeme olarak yapıldığını bildiğimiz bu yol ağının inşasında birçok birim çalışmış olmalıdır. Lejyoner unsurlar bu yol ağının inşası sırasında güvenliği sağlamanın yanında projenin mühendislik kısmına katkıda bulunmuş olabilirler. Yol

döşemesinde kullanılan taşların kaynağı konusunda elimizde bir bilgi bulunmamakla beraber bu malzemeler çevrede bol bulunan taş ocaklarından sağlanmış olmalıdır. Karalis Gölü'nün kuzey doğu kıyılarından geçen yol güzergâhlarının yapımı için yeterli malzeme daha uzak bölgelerden sağlanmış olmalıdır. Ramsay, bu yol projesinin savaş esnasında Homonad tehlikesine rağmen hayata geçirilemeyeceğini ileriye sürmüştür (Ramsay, 1917; 238). Homonadların savaşçı özellikleri ve bölgeye hakim konumları düşünüldüğünde bu yol ağının savaştan önce hayata geçirilemeyeceği çok açıktır. Robinson da bu savaş sonucunda 300 milden fazla mesafe içinde Toroslar bölgesinin pasifleştirildiğinden bahsetmektedir (Robinson, 1924; 436). Robinson'un aktardığı bilgi, bu savaşın daha önceden bahsettiğimiz daha büyük bir projenin parçası olduğunu söyleyen Broughton'ı destekler mahiyettedir.

Savaş sonunda sadece Homonadlar etkisiz hale getirilseydi diğer Pisidia kavimleri bu yolun tamamlanmasına engel olabilirdi. Yine de bizim bilgilerimiz sadece Homonadların saf dışı bırakılıp bu yol projesinin ondan sonra başladığı yönündedir. Bu dönemde bölgede yapılan yolların "Via Sebaste" olarak tek bir ad altında anılması bu yolların bütünlüğünü ve aynı amaç doğrultusunda yapıldıklarının bir göstergesidir (Ramsay, 1916; 87). Bu yol ağının başlangıç noktası olarak Antiokheia kabul edilmektedir çünkü yolların mesafesi ölçülürken Antiokheia başlangıç noktası olarak kabul edilmektedir (Ramsay, 1916; 87). French, Antiokheia'dan başlayıp Phrygia Paroreis üzerinden kuzeye Philomelium'a ve yine aynı yerden başlayarak batıya, Synnada'ya açılan yolları tespit etmiştir (French, 1984; 124). Asia'da görmeye alıştığımız yaya ve yük hayvanları için planlanmış basamaklı yollardan ayrı olarak bu yol yük arabalarının kullanımı için tasarlanmış geniş ve döşeme bir yoldur. Antiokheia'yı güneye bağlayan bir başka güzergâh ise Kestrus vadisinden geçip Cremna üzerinden Sagalassos'a veya bir başka kol vasıtası ile Adada üzerinden Limnai Gölüne ulaşan yoldur (Mitchell, 1995; 70).

Daha dağlık bir bölge olan Manavgat ve Akseki bölgesinde yer alan yolların basamaklı olması (French, 1993; 202), (Ercenk, 1992; 363). buradaki güzergâhın sadece yaya ulaşımı veya binek hayvanları için yapılmış olduğunu göstermektedir. Zaten bu güzergâhlardan tekerlekli taşıma araçlarının geçirilmesi oldukça dağlık olan bölgede güvenlik zafiyetini de beraber getirecektir.

Antiokheia'dan başlayıp Neapolis'e ulaşan Via Sebaste, Kıyakede'nin doğusundan, günümüzdeki Hüyük yolu ayrımında iki kola bölünmekteydi. Yolun Kıyakede'den geçtiğinin delili burada bulunan 3 adet mil taşıdır. Via Sebaste'nin 44. ve 45. mil taşları Selki'de bulunmaktadır. Görünmez üzerinden Selki'ye ulaşan bu hat Pappa'ya varmaktaydı. Pappa'dan sonra Bağırsak Deresi'ni takip eden yol, günümüzdeki yol ile hemen hemen aynı noktalardan geçmekteydi. Ancak Pappa'dan sonra Via Sebaste'nin normalde sadece İkonium'a gitmesi gerekirken, Cronin bu yolun Pappa'dan sonra muhtemelen

Kızılören'den önce doğuya saparak Lystra'ya gitmiş olabileceğini de düşünmektedir (Cronin, 1902; 110).

Kireli'de bulunan büyük bir mil taşı Kıyakede'den ayrılan yolun buradan Beyşehir'e gittiğinin en büyük delilidir. Ayrıca Beyşehir yakınlarında yol kenarlarında bulunan Roma dönemi taşları ve Beyşehir'de bulunan Taş Köprü'den önce kullanılan köprüdeki Roma taşları bu yolu tamamlayan parçalardır (Cronin, 1902; 105-109). Taş Köprü'nün yapımından sonra Beyşehir'e gelen Ramsay su seviyesinin düşük olduğu zamanlarda bu köprünün yanında eski Roma köprüsünün kalıntılarının görülebildiğini rapor etmiştir (Ramsay 1924; 200). Bu durumda yol, günümüzdeki adı ile Çarşamba Kanalı'nı aynı noktada geçmekte idi. Çarşamba kanalını geçen Via Sebaste muhtemelen Gembos Ovası üzerinden Side'ye (Mitchell, 1995; 70) ulaşmaktaydı.

Bölgede araştırmalar yapan Bahar, Gembos Ovasını geçen ve Gölcük dağı kesiminde Döşeme mevkiinde bulunan yolun da Manavgat ve Akseki bölgelerindeki yollar gibi basamaklı olduğunu ve Antik Çağ'da köle ticareti yapılan Side ile bağlantıyı sağladığını düşünmektedir. Yol inşasında kullanılan büyük blok taşlar da buradaki trafiğin boyutlarını ve yola verilen önemi göstermektedir (Bahar, 2006a; 96). Yöre halkı tarafından Demirkapı olarak adlandırılan bu geçit 1960'lı yıllara değin yerel halk tarafından kullanılmıştır. Buradan dik bir sırtı aşan yol gittikçe irtifa kaybederek Side'ye ulaşmaktadır.

Döşeme mevkiinden Side'ye ulaşan Roma yollarının bağlantılarını araştıran Bahar, Dumanlı kesiminde bu yolun bağlantılarının var oladığına işaret etmektedir. Ona göre Dumanlı-Saraycık yol güzergâhı Manvgat'a ulaşan yolların başlangıcını oluşturmakta, hatta tarihi Alanya-Beyşehir yolu ile de ilişkisi bulunmaktadır (Bahar, 2006a; 98).

Karalis Gölü'nün güneybatısından Side'ye ve Manavgat'a ulaşan bu yan yollara ek olarak Levick, Antiokheia'dan başlayıp Anabura üzerinden gölün batı kıyısını geçerek, dağların içinden Adada'ya ulaşan eski bir yolun varlığını öne sürmektedir (Levick, 1967; 15).

Cronin'in Gökçimen, Avşar ve Akçalar'da tespit ettiği mil taşları (Cronin, 1902; 110) Via Sebaste'nin Trigotis'e bu güzergâhtan ulaştığını göstermektedir. Trigotis üzerinden Isauria Palaia'ya ulaşan (Bahar, 2006b; 261) Via Sebaste, Homonad Savaşı'ndan sonra, bölgeyi kontrol altında tutma ve gerektiğinde buraya askeri birlikler kaydırma hususunda çok önemli bir vazife görmüş olmalıdır.

Karalis Gölü'nden güneye açılan bu iki hattın güvenliği de Neapolis, Kireli, Vasada, Akkise, Artanada ve belki de Lystra çevrelerinde konuşlanmış garnizonlar tarafından sağlanmaktaydı (Mitchell, 1995; 122). Antiokheia'da konuşlanmış olan "ala Antiochiensium" adlı bir atlı birlik (Mitchell, 1995; 74) Roma'nın bölgedeki problemlere ne kadar çabuk müdahalede bulunmak

istediğinin de bir kanıtıdır. Bu atlı birlikler yol güvenliğini sağlamada caydırıcı bir güç olarak da kullanılmış olabilir.

Bu yolların kullanımı bazen yöre halkı ve kullanıcılar arasında anlaşmazlıklara sebebiyet vermiş olmalıdır. Sagalassos'ta bulunan bir yazıtta göre; Tiberius zamanında yolu kullananların ve burada hizmet sağlayan yerel halkın uyması gereken kurallar bir düzenlemeye tabi tutulmuştur. Bu düzenleme ile kamu görevlilerinin keyfi uygulamalarına ve yöre halkının bunlardan olumsuz etkilenmesine son verilmek istenmiştir (Mitchell, 1995; 109).

SONUÇ

Galatya Kralı Kastor'un ölümüyle yerine geçen Amyntas'ın Pisidia bölgesinde hareketlere girişmesi ve Homanadlar tarafından öldürülmesi, bölgenin hala kontrol altına alınamadığını göstermektedir. Galatya Kralı Amyntas'ın bu bölgede öldürülmesi bu coğrafyanın zorluğunu bir kez daha gözler önüne sermektedir. Daha önce yerel krallara güvenen ve Pisidia bölgesinde toprak edinmeyen Roma, geçici askeri hareketler yerine, korsanlarla mücadelede radikal kararlar alarak koloni kurma faaliyetlerine başlamıştır. Bu, bölgenin sadece askeri önlemler ile pasifize edilemeyeceğinin Roma tarafından anlaşıldığının da bir göstergesidir.

Augustus, kurduğu koloniler ile bölgenin güvenliğini sağlama konusunda zamana yayılan sistematik bir çalışmayı başlatmıştır. Kurduğu askeri koloniler ilk başlarda askeri bir ikmal ve karakol merkezi olarak görev yapmaktaydı. Roma burada kurduğu kolonileri "Via Sebaste" adlı bir yol sistemi ile bir birine bağlamak istemiştir. Daha önceki dönemlerde kullanıldığını bildiğimiz bu yol güzergahlarında, Roma yönetimi sayesinde, mühendislik çalışmaları ile inşa edilmiş döşemeli yollar yapılmıştır. Ulaşımında sağlanan kolaylık ile beraber Homanadlar gibi bir kavim kontrol altına alınmıştır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

KİTAPLAR

LEVICK, Barbara. (1967). *Roman Colonies in Southern Asia Minor*. Oxford: Clarendon Press.

MITCHELL, Stephen. (1995). *Anatolia-Land Men, and Gods in Asia Minor*. New York: Clarendon Press.

PLINIUS, *Naturalis Historia*, ed. H. R. Rackham (Loeb), London, 1947.

RAMSAY, W. M. (1960). Çev. Mihri Pektaş. *Anadolunun Tarihi Coğrafyası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

STRABON, *Geographika*, Çev. H. C. Hamilton ve W. Falconer, London, 1857.

TACITUS, *Annales*, ed. J. Jacson (Loeb), London, 1962.

DERGİLER

BAHAR, Hasan. (2006a). Konya-Karaman İlleri ve İlçeleri 2004 Yılı Yüzey Araştırmaları. 23. *Araştırma Sonuçları Toplantısı. 1*, 30 Mayıs-3 Haziran 2005. S: (95-106)

BAHAR, Hasan. (2006b). Beyşehir-Suğla Havzası Erken Tarihi. *T.C. Selçuk Üniversitesi Beyşehir Meslek Yüksekokulu I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu*. 11-13 Mayıs 2006. S:(252-268)

BROUGHTON, T. R.S (1934). Roman Land Holding in Asia Minor. *Transactions and Proceedings of the American Philological Association*. Sayı: 65. S: (207-239)

BROUGHTON, T. R.S. (1933). Some Notes on the War with the Homonadeis. *American Journal of Philology*. Sayı:54 (2). S: (133-144)

CALDER, W. M. (1912). Colonia Caesareia Antiokheia. *Journal of Roman Studies*. Sayı: 2. S: 79-109

CALDER, W. M (1910). A Cult of the Homonades. *Classical Review*. Sayı: 24 (3). S: (76-81)

CRONIN, H. S. (1902). First report of Journey in Pisidia, Lykaonia, and Pamphylia. *Journal of Hellenic Studies*. Sayı: 22. S: (94-125)

DREW-BEAR, Thomas. (1997). Pisidia Antiocheiası'ndan Yeni Yazıtlar. XIV. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 27 Mayıs-31 Mayıs. S: (73-78)

ERCENK, G. (1992): Pamphylia Bölgesi ve Çevresi Eski Yol Sistemi. *Belleten*. Sayı: 56 (216). S: (361-369)

FRENCH, David. (1993). 1991 Yılı Roma Yolları, Miltaşları ve Yazıtları Araştırması. X. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 25-29 Mayıs. S: (199-206)

FRENCH, David. (1984). Roma Yolları ve Miltaşları. II. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 16-20 Nisan. S: (123-129)

LEVICK, B. (1965). Two Inscriptions from Pisidian Antioch. *Anatolian Studies*. Say: 15. S: (53-62)

MITCHELL, S. (1976). Legio VII and the Garrison of Augustan Galatia. *The Classical Quarterly, New Series*. Sayı: 26 (2). S: (298-308)

NAZİK, Lütfi. (2005). Konya (Genel), Beyşehir ve Derebucak Mağaraları. *Ulusal Mağara Günleri Sempozyumu*. 24-26 Haziran. S: (47-60)

- RAMSAY, W. M. (1924). Studies in the Roman Province Galatia: VI. Some Inscriptions of Colonia Caesarea Antiokheia. *Journal of Roman Studies*. Sayı: 14. S: (172-205)
- RAMSAY, W. M. (1917). Studies in the Roman Province Galatia: I. The Homonadeis and the Homonadensian War. *Journal of Roman Studies*. Sayı: 7. S: (229-283)
- RAMSAY, W. M. (1916). Colonia Caesarea (Pisidian Antioch) in the Augustan Age. *Journal of Roman Studies*. Sayı: 6. S: (83-134)
- RAMSAY, W. M. (1905). Lykaonian and Phrygian Notes. *Classical Review*. Sayı: 19 (8). S: (413-429)
- RAMSAY, W. M. (1902-1903). Pisidia and the Lykaonian Frontier. *Annual of the British School at Athens*. Sayı: 9. S: (243-273)
- ROBINSON, D. M. (1924). A Preliminary Report on the Excavations at Pisidian Antioch and at Sizma. *American Journal of Archaeology*. Sayı: 28 (4). S: (435-444).
- SYME, R. (1933). Some Notes on the Legions Under Augustus. *Journal of Roman Studies*. Sayı: 23. S: (14-33)

